

KOLONIAAL CONGO

OVER FEITEN EN MYTHES

VIDEO 1: KOLONISATIE, MENSLIEVENDHEID OF EIGENBELANG?

Wat is kolonisatie? Welke soorten bestaan er? Waarom bestaat het?
Hoe gebeurt het? En hoe gebeurde het in Congo?

WIE SPREEKT?

Guy Vanthemsche is professor hedendaagse geschiedenis en schreef verschillende boeken over het koloniaal verleden van Congo en België.

MOEILIJKE WOORDEN

bevolkingskolonisatie	als een staat een deel van zijn bevolking verplaatst naar een ander land om daar een kopie van de eigen staat op te richten
hegemonie	heerschappij, overwicht of suprematie
republiek	een republiek is een land waarin het staatshoofd (vaak een president) verkozen wordt.
collaboratie	samenwerken met de vijand

DE VIDEO

Bekijk de video en probeer een antwoord te vinden op deze vragen:

1. Wat is het verschil tussen bevolkingskolonisatie en de kolonisatie van Congo?
2. Welke voorbeelden van bevolkingskolonisatie worden besproken?
3. Wat waren de motieven om te gaan koloniseren in de 19^e eeuw?
4. Welke rode draad zie je steeds terugkomen bij de start van kolonisatieprojecten?
5. Waren er groepen van mensen met 'goede bedoelingen' bij de kolonisatieprojecten? Zo ja, welke?
6. Wat is de 'zendingsmissie van de blanke mens'?
7. Wat was er volgens de spreker zo speciaal aan de kolonisatie van Congo door België?

HET BEELD

Kijk eens aandachtig naar de volgende twee beelden: wat zie je gebeuren? Hoe kan je deze beelden linken aan het thema van de video?

"The White Man's Burden (Apologies to Rudyard Kipling)", *Judge*, April 1, 1899.

"En Chine, le gâteau des rois et... des empereurs", *Le Petit Journal*, Jan 16, 1898.

EN VANDAAG?

Bespreek de volgende vragen.

- Ken je nog vandaag de dag ook nog voorbeelden van kolonisatie? Welke?
- Is het idee van de 'beschavingsmissie' vandaag nog aanwezig? Waarom wel/niet?
- Welke gevolgen van kolonisatie zie je vandaag nog?
- Vaak is de kennis omtrent kolonisatie van Congo beperkt. Hoe komt dat volgens jou? En wat weet jij er zoal over?

KOLONIAAL CONGO

OVER FEITEN EN MYTHES

VIDEO 1: KOLONISATIE ONTLEED FICHE VOOR DE LEERKRACHT

LESDOELEN

- Leerlingen begrijpen dat kolonisatie een veelzijdig fenomeen is met vergaande gevolgen.
- Leerlingen krijgen inzicht in het fenomeen kolonisatie: historisch en maatschappelijk.
- Leerlingen evalueren kolonisatiemotieven en onderscheiden verschillende groepen in het kolonisatieproject.
- Leerlingen reflecteren kritisch over collectieve herinnering van historische fenomenen.
- Leerlingen zijn in staat om verbaal een complex standpunt te beargumenteren.

VRAGEN BIJ DE VIDEO

1. Wat is het verschil tussen bevolkingskolonisatie en kolonisatie van Congo?

Bij bevolkingskolonisatie vestigt een deel van de bevolking van een land zich in een ander gebied, met de bedoeling om daar een kopie van het thuisland te starten. Soms gaat het over het bevolken van een gebied waar weinig mensen wonen, soms is er al een bevolking aanwezig. Denk aan de VS, Nieuw-Zeeland of Australië. Bij de kolonisatie van Congo ging het om een kleine groep Europeanen die een heel groot gebied onderwierpen. Ze domineerden en heersten in het land dat ze koloniseerden (zoals de Britten in India) ten voordele van het

'moederland'. Ze haalden economisch voordeel uit de kolonie, maar wilden er geen kopie van België starten voor alle Belgen.

2. Welke voorbeelden van bevolkingskolonisatie worden besproken?

- Korinthe en Athene: bevolkingskolonisatie naar de andere kant van de Middellandse Zee
- Britten: bevolkingskolonisatie naar Nieuw-Zeeland en Australië

3. Wat waren de motieven om te gaan koloniseren in de 19e eeuw?

- Economische motieven: winst maken door (niet-Europese) producten vanuit de kolonies naar Europa en naar de VS te verschepen en ze daar te verkopen.
- Politieke motieven: concurrentiestrijd tussen de Europese landen, nationalisme van Europese grootmachten die zoveel mogelijk macht willen in de wereld. Sterke naties probeerden zo veel mogelijk kolonies binnen te halen.
- Sociale motieven: mensen (al dan niet van lage komaf) proberen snel rijker te worden en hogerop te klimmen in de maatschappij door mee te doen aan de kolonisatie. Een kleine boer uit Europa kon in de kolonies over grote domeinen en goedkope arbeidskrachten beschikken.

4. Welke rode draad zie je steeds terugkomen bij de start van kolonisatieprojecten?

Kolonisatie begint steeds met een militaire operatie. De uitoefening van geweld is een vast element van kolonisatie: een verovering van één maatschappij door een andere.

5. Waren er groepen van mensen met goede bedoelingen bij de kolonisatieprojecten? Zo ja, welke?

Ja. Bijvoorbeeld wetenschappers die nieuwe plantensoorten wilden ontdekken en nieuwe gebieden in kaart wilden brengen, katholieke en protestantse missionarissen die het hun taak vonden om mensen te bekeren, geneeskundigen,...

6. Wat is de 'zendingsmissie van de blanke mens'?

De blanke (Westerse) mens en maatschappij die de "plicht" voelen om alle andere mensen "hogerop te tillen". Ze gingen er vanuit dat ze zelf 'beschaafd' waren terwijl de anderen nog in primitieve toestand verkeerden en 'beschaafd' moesten worden.

7. Wat was er zo speciaal aan de kolonisatie van Congo door België?

De humanitaire missie werd gebruikt als excuus voor economische uitbuiting. Leopold II legde veel nadruk op zijn "wens om slavernij te beëindigen". Dat was echter vooral een voorwendsel om de kolonisatie van het land aan te vatten en vervolgens economische uitbuiting te starten. In realiteit werkte Leopold II samen met de slavenhandelaars zoals Tippu Tip.

HET BEELD

The white man's burden ("De last van de blanke man")

Deze bekende cartoon draagt de titel van het nog bekendere gedicht van Rudyard Kipling. Het roept witte Amerikanen op om naar de Filipijnen te trekken. Het verkondigt dat het de morele plicht is van de Amerikanen om de Filipijnen te 'civiliseren'. De man links op de cartoon stelt Groot-Brittannië voor, de man rechts verwijst naar Uncle

Sam of de VS. Zij dragen "de zware last" van mensen met kleur in de richting van de beschaving. Deze tekening kan je ook toepassen op andere voorbeelden van kolonisatie. Het is een metafoor voor de idee van de 'zendingsmissie'. Ook in Congo wilden de Belgen de 'beschaving brengen' bij primitieve volkeren. Meer info over het beeld via:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:%22The_White_Man%27s_Burden%22_Judge_1899.png

En Chine, le gâteau des rois et des empereurs ("In China, de taart van koningen en keizers")

Op de prent zie je verschillende koloniale grootmachten een stuk snijden uit de taart die China heet. Het toont hoe grote naties met elkaar de strijd aangingen voor de macht over grondgebied. het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Rusland, Japan, ... ze wilden allemaal een stukje van het grote China, dat toen nog een

land was met minder economische en militaire kracht dan nu.

Meer info over het beeld via:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:China,_the_cake_of_kings_and_emperors,_Le_Petit_Journal_1898.jpg